

L'Avenç tradueix 'Les paraules són pedres', crònica dels viatges de Carlo Levi a la Sicília dels 50

L'any passat l'editorial Einaudi de Torí reeditava un dels llibres més singulars de Carlo Levi (Torí, 1902 - Roma, 1975), *Le parole sono pietre*, recull de tres grans reportatges sobre la Sicília dels anys 50 que havia estat publicat per primera vegada el 1955. La nova edició era presentada pel narrador i assagista sicilià Vincenzo Consolo. És aquesta edició que L'Avenç acaba de publicar en versió de Teresa Muñoz Lloret, filòloga que ja ha demostrat la seva competència com a traductora de l'italià amb llibres de Primo Levi, Natalia Ginzburg i Antonio Tabucchi.

A diferència de *Crist s'ha aturat a Èboli* (1945), la gran obra de Carlo Levi, *Les paraules són pedres*, no és fruit de cap estada llarga de l'autor al sud d'Itàlia, sinó d'un viatge en tres temps, fet entre el 1951 i el 1955. Per això, diu Vincenzo Consolo, les tres cròniques tenen un ritme interior d'imminència, una tensió i gairebé una passió en la mirada i en la intel·ligència a l'hora de captar voraçment la realitat i restituir-la de seguida en la seva puresa i en el seu significat més autèntic.

El primer relat s'obre amb l'espectacle del retorn de l'alcalde de Nova York, Vincent Impellitteri, al seu poble natal, Isneddu, (Isnello, en italià), poble muntanyenc molt aïllat de la província de Palerm que llavors tenia uns 4.000 habitants i que ara no arriba ni a la meitat, i, a més, té una població envellida. No va ser una visita privada ni íntima, perquè fou seguida per un gran nombre de periodistes italians i americans, a més d'autoritats locals i regionals. Per als pagesos del poble, el viatge es va convertir, escriu Carlo Levi, en un aventura fantàstica, en un esdeveniment mític.

La web oficial del municipi d'Isneddu recull una petita antologia d'allò que han dit sobre el poble diversos escriptors. Del reportatge de Carlo Levi, tria aquestes paraules: "Mirant el poble des d'allà dalt, em tornaven les imatges familiars d'un poblet lucà. Isnello s'hi assembla, tot i que és més gran, menys pobre, més polític. [...] Aquest poble (com tots els altres) no ha tingut fins ara més història que la prehistòria.

El temps hi ha passat sense més esdeveniments que el canvi de senyors feudals [...], per això és (com tots els altres) molt antic i per això és ple d'una profunda noblesa." La citació suprimeix –després de "senyors feudals"– "sarraïns, aragonesos, borbons, prínceps de Santa Colomba i comtes d'Isnello".

Però no tot són celebracions, en els reportatges de Carlo Levi. Després hi apareix la primera vaga en una mina de sofre, les dificultats de la reforma agrària, el latifundi de l'antiga possessió de lord Nelson i, en general, la desesperació de la Sicília simbolitzada en el cas de Francesca Serio, mare del sindicalista Salvatore Carnevale, assassinat per la màfia.

Per a Consolo, la força i la poesia dels reportatges de Carlo Levi, l'amor per tot allò que és humà –a què afegeix la ironia i la invectiva contra l'inhumà–, expliquen la seva extraordinària capacitat d'observar, llegir i entendre la realitat, la capacitat de llegir la realitat pagesa meridional, de comunicar-s'hi.

Carlo Levi, l'autor de *Crist s'aturà a Èboli*, va viure sempre preocupat per la misèria del sud d'Itàlia.